

ВАЖЛИВІСТЬ ВНУТРІШНЬОГО ПЕРЕКОНАННЯ СУДДІ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ РОЗВИТКУ УКРАЇНИ

Курсант 309 н.г. Шелестинський В.А.

Науковий керівник: професор кафедри кримінального процесу НАВС, кандидат юридичних наук Никоненко М.Я.

Питання внутрішнього переконання судді стало предметом багатьох наукових робіт та публікацій Ю. М. Грошевого. Особливий акцент у них зроблено на новій категорії - професійна правосвідомість, яку визначено центральним елементом структури внутрішнього переконання. У результаті Ю.М. Грошевий формулює наступне визначення: «Суддівське переконання - це такий стан свідомості судді, коли він вважає зібрані по справі докази достатніми для вирішення питання про наявність чи відсутність фактів, що входять в предмет доказування, впевнений у правильності свого висновку та готовий до практичних дій у відповідності до отриманих знань».

Внутрішнє переконання судді як елемент вільної оцінки доказів, свідчить про те, що воно формується в процесі доказування й стосується фактичних обставин кримінального провадження. Звісно, що під час розгляду та вирішення кримінального провадження у судді формуються й інші види переконання, зокрема, щодо правильності кваліфікації діяння підсудного, вибору виду та міри покарання, проте їх зміст не стосується принципу вільної оцінки доказів та законодавчо закріплених правил доказування. Іншими словами, суддя в процесі опосередкованого пізнання подій і фактів конкретного кримінального провадження здійснює розумову діяльність, звертаючись до свідомості, в якій «реконструює» на підставі зібраних доказів фактичні обставини провадження. При цьому особисті, загальнолюдські види переконання, як то релігійні, моральні, політичні тощо не стосуються юридичної оцінки доказів. Тому, підсумовуючи, слід відмітити, що поняття «внутрішнього переконання» в принципі вільної оцінки доказів

характеризує пізнання доказів як відображення матеріального світу в діяльності людей. Сформулювавши принцип вільної оцінки доказів за внутрішнім переконанням, законодавець забезпечив нормативне регулювання пізнання в процесі та автономію волі судді. У результаті діяльності по здійсненню правосуддя суддя з дотриманням вимог процесуального закону оцінює докази, а отже, здійснює розумову суб'єктивну діяльність, й виносить судові рішення. При цьому вказівка на суб'єктивний характер суддівської діяльності не означає сваволлю чи не контрольованість владних повноважень судді при здійсненні правосуддя. Недовіра законодавців середньовіччя до представників судової влади, яким надавалися широкі повноваження, призвела до жорсткої регламентації процесу оцінювання доказів, однак не сприяла підвищенню ефективності правосуддя. Тому легальна теорія доказів припинила своє існування, після чого повернулися до їх вільної оцінки із зверненням до свідомості людини. У результаті здійснення правосуддя внутрішнє переконання судді знаходить свій прояв у відповідному судовому рішенні, що є свідченням рішучості носія судової влади діяти відповідно до сформованого внутрішнього переконання по конкретному кримінальному провадженню. На основі комплексного аналізу та з урахуванням вказаних характеристик внутрішнього переконання судді, пропонується наступне визначення цього поняття. Внутрішнє переконання судді - це стан свідомості особи судді, що відображає результат розумової суб'єктивної діяльності судді в процесі судочинства щодо оцінки доказів з метою достовірного встановлення фактичних обставин конкретного кримінального провадження, що входять до предмету доказування, результат якої втілюється в судовому рішенні.